

Βρυξέλλες, 24 Ιουνίου 2021
(OR. en)

10141/21

ECOFIN 633
SOC 415
BUDGET 13
STATIS 28

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

αριθ. προηγ. εγγρ.: 8743/21

Θέμα: Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τις προκλήσεις δημοσιονομικής βιωσιμότητας που απορρέουν από τη γήρανση του πληθυσμού

Επισυνάπτονται για τις αντιπροσωπίες τα συμπεράσματα του Συμβουλίου για τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών υπό το πρίσμα της δημογραφικής γήρανσης, όπως εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο κατά την 3803η σύνοδο της 18ης Ιουνίου 2021.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ
ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΟΥ ΑΠΟΡΡΕΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗ ΓΗΡΑΝΣΗ ΤΟΥ
ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Το Συμβούλιο (ECOFIN):

1. TONIZEI ότι η γήρανση του πληθυσμού συνιστά σημαντική πρόκληση για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, που επιδεινώνεται από τη σημαντική αύξηση των επιπέδων δημόσιου χρέους μετά την κρίση της πανδημίας COVID-19. Το χρέος αναμένεται να παραμείνει υψηλό για αρκετό χρονικό διάστημα, δεδομένης της μεγάλης αβεβαιότητας που επικρατεί στην παρούσα συγκυρία. ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΕΙ ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό να εξασφαλιστεί ότι οι δημοσιονομικές πολιτικές λαμβάνουν υπόψη τους κινδύνους δημοσιονομικής βιωσιμότητας, καθώς και την κατάσταση της ανάκαμψης. ΣΥΜΦΩΝΕΙ ότι, έως ότου παρέλθει η κρίση στον τομέα της υγείας και σταθεροποιηθεί η ανάκαμψη, εξακολουθεί να είναι αναγκαία η προστασία της οικονομίας μας μέσω της παροχής του δέοντος επιπέδου δημοσιονομικής στήριξης. Η στήριξη της οικονομικής δραστηριότητας και ο μετριασμός των δευτερογενών επιπτώσεων μέσω έγκαιρων, προσωρινών και στοχευμένων μέτρων είναι καίριας σημασίας για την πιο μακροπρόθεσμη δημοσιονομική βιωσιμότητα και, προς τούτο, θα πρέπει να αποφευχθεί η πρόωρη απόσυρση της δημοσιονομικής στήριξης. ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΕΙ τη σημασία φιλόδοξων μεταρρυθμίσεων και παραγωγικών επενδύσεων για τη στήριξη της δυναμικής ανάπτυξης και της πλήρους αξιοποίησης των ευκαιριών που προσφέρει ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και οι άλλες συνιστώσες του Next Generation EU.
2. ΠΡΟΣΥΠΟΓΡΑΦΕΙ την έκθεση του 2021 περί γήρανσης με θέμα «οικονομικές και δημοσιονομικές προβλέψεις για τα κράτη μέλη της ΕΕ (2019-2070)» που κατάρτισαν η Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής (Ομάδα «Γήρανση») και υπηρεσίες της Επιτροπής (ΓΔ ECOFIN) βάσει κοινώς συμφωνημένων μεθοδολογιών και παραδοχών. Σύμφωνα με προηγούμενες εκδόσεις, οι προβλέψεις στην έκθεση του 2021 περί γήρανσης καλύπτουν τη δημόσια δαπάνη που σχετίζεται με τη γήρανση (συντάξεις, υγειονομική περίθαλψη, μακροχρόνια περίθαλψη και εκπαίδευση).

3. ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΕΙ τα κύρια πορίσματα της έκθεσης του 2021 περί γήρανσης:

- Ο δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων στην ΕΕ προβλέπεται να αυξηθεί κατακόρυφα σε βάθος χρόνου: ενώ σήμερα υπάρχουν τρία άτομα σε ηλικία εργασίας για κάθε άτομο ηλικίας άνω των 65 ετών, έως το 2070 θα υπάρχουν λιγότερα από δύο άτομα. Η συνεχής αύξηση του προσδόκιμου ζωής θα συμβάλει σημαντικά στη γήρανση του πληθυσμού, ενώ τα ποσοστά γονιμότητας θα παραμείνουν πολύ χαμηλότερα από το φυσικό ποσοστό αναπλήρωσης και οι προβλεπόμενες καθαρές μεταναστευτικές ροές δεν θα επαρκέσουν για να αντισταθμίσουν την τάση συρρίκνωσης και γήρανσης του πληθυσμού.
- Η αναμενόμενη μείωση του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας σημαίνει ότι μακροπρόθεσμα η παραγωγικότητα της εργασίας καθίσταται η μόνη κινητήρια δύναμη για μια ενδεχόμενη αύξηση του ΑΕγχΠ. Στο σύνολο της ΕΕ, ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του ΑΕγχΠ κατά την περίοδο 2019-2070 προβλέπεται να παραμείνει σε γενικές γραμμές σταθερός στο 1,3 % του βασικού σεναρίου, με την παραδοχή σημαντικής αύξησης της συνολικής παραγωγικότητας (TFP). Κατά ένα σενάριο χαμηλότερης αύξησης της παραγωγικότητας, ο εκτιμώμενος μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του ΑΕγχΠ στην ΕΕ θα είναι 1,1%. Ταυτόχρονα, παρατηρούνται σημαντικές διαφορές στο αναπτυξιακό δυναμικό μεταξύ κρατών μελών.
- Η συνολική δημόσια δαπάνη που συνδέεται με τη γήρανση προβλέπεται να αυξηθεί κατά 1,9 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕγχΠ μεταξύ 2019 και 2070 στην ΕΕ, φτάνοντας στο 25,9% του ΑΕγχΠ το 2070, αν και με μεγάλες διαφορές μεταξύ χωρών. Σύμφωνα με το σενάριο με χαμηλότερη παραγωγικότητα (σενάριο χαμηλότερης αύξησης της TFP), θα αυξηθεί κατά 2,4 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕγχΠ μεταξύ του 2019 και του 2070, φθάνοντας το 26,4 % του ΑΕγχΠ το 2070. Σύμφωνα με το σενάριο κατά το οποίο λαμβάνονται υπόψη το μη δημογραφικό κόστος και άλλοι παράγοντες στις δαπάνες υγειονομικής περίθαλψης και μακροχρόνιας περίθαλψης, η αύξηση θα ανέλθει σε 4,9 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕγχΠ. Στη ζώνη του ευρώ, οι συνολικές δημόσιες δαπάνες που συνδέονται με τη γήρανση προβλέπεται να αυξηθούν κατά 1,7 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕγχΠ στο βασικό σενάριο, κατά 2,2 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕγχΠ στο σενάριο με χαμηλότερη αύξηση της TFP, και κατά έως και 4,4 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕγχΠ στο σενάριο με υψηλότερες (μη συνδεδεμένες με το δημογραφικό) αυξήσεις των δαπανών υγειονομικής περίθαλψης και μακροχρόνιας περίθαλψης.

- Η δημόσια συνταξιοδοτική δαπάνη προβλέπεται να αυξηθεί κατά 1,1 ποσοστιαία μονάδα του ΑΕγχΠ την περίοδο έως το 2045, και στη συνέχεια να υποχωρήσει κατά 1 ποσοστιαία μονάδα και να επιστρέψει σε σημείο ελαφρώς χαμηλότερο από το αφετηριακό έως το 2070 (11,7 % του ΑΕγχΠ για την ΕΕ). Οι προβλεπόμενες συνταξιοδοτικές δαπάνες, ωστόσο, θα ήταν υψηλότερες σε περίπτωση δυσμενέστερων δημογραφικών και μακροοικονομικών παραδοχών. Για παράδειγμα, βάσει του σεναρίου χαμηλότερης παραγωγικότητας (σενάριο χαμηλότερης αύξησης της ΤΡΡ), η αύξηση έως το 2045 θα είναι περίπου 1,3 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕγχΠ, με τη συνταξιοδοτική δαπάνη να ανέρχεται στο 12,2 % του ΑΕγχΠ το 2070. Υπάρχει επίσης σημαντική πολυμορφία μεταξύ των κρατών μελών ανάλογα με τον βαθμό και τη χρονική εξέλιξη της γήρανσης του πληθυσμού, τις προοπτικές αύξησης του ΑΕγχΠ, τα ειδικά χαρακτηριστικά των εθνικών συνταξιοδοτικών συστημάτων και, κυρίως, την πρόοδο στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.
- Η δημόσια δαπάνη για υγειονομική περίθαλψη και μακροχρόνια περίθαλψη προβλέπεται να αυξηθεί κατά 2 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕγχΠ στην ΕΕ στο βασικό σενάριο, στο 10,3 % του ΑΕγχΠ το 2070, αντανakλώντας κυρίως πληθυσμιακές εξελίξεις. Λαμβάνοντας υπόψη ενδεχόμενες μελλοντικές εξελίξεις σε μη δημογραφικούς παράγοντες κόστους στην υγειονομική περίθαλψη και τη μακροχρόνια περίθαλψη, η προβλεπόμενη αύξηση των δαπανών περίθαλψης θα ήταν σημαντικά υψηλότερες στις 4,9 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕγχΠ.
- Δεδομένης της εξαιρετικής αβεβαιότητας ως προς την αύξηση του ΑΕγχΠ μετά την κρίση COVID-19, έχουν υπολογιστεί δύο συμπληρωματικά σενάρια προβλέψεων: το πρώτο προϋποθέτει ανάκαμψη με χρονική υστέρηση κατά τα πρώτα έτη της περιόδου πρόβλεψης· το δεύτερο μια παρατεταμένη χαμηλότερη αύξηση του ΑΕγχΠ, εάν η κρίση έχει διαρθρωτικές επιπτώσεις, ιδίως στο εργατικό δυναμικό.

4. **ΒΕΒΑΙΩΝΕΙ ΕΚ ΝΕΟΥ** ότι, για να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που επισημαίνονται από τις προβλέψεις δαπανών που συνδέονται με τη γήρανση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναλάβουν περαιτέρω δράσεις πολιτικής για την επίλυση ειδικών ανά χώρα ζητημάτων. **ΚΑΛΕΙ** τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές και δημοσιονομικές επιπτώσεις της γήρανσης, αυξάνοντας τα ποσοστά απασχόλησης και την παραγωγικότητα, μεταξύ άλλων αντιμετωπίζοντας το χάσμα των φύλων στην αγορά εργασίας και προσαρμόζοντας τα συστήματα συνταξιοδότησης, υγειονομικής περίθαλψης και μακροχρόνιας περίθαλψης. **ΚΑΛΕΙ** τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου σχετικά με τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

5. ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ για το γεγονός ότι στις περισσότερες χώρες οι μεταρρυθμίσεις του συνταξιοδοτικού συστήματος κατά την τελευταία δεκαετία είχαν θετικό αντίκτυπο, περιορίζοντας τη δυναμική των δημόσιων δαπανών και συμβάλλοντας στην αύξηση της μέσης ηλικίας συνταξιοδότησης. ΤΟΝΙΖΕΙ τη σημασία μιας ολιστικής οπτικής τόσο για τη οικονομική βιωσιμότητα όσο και για την επάρκεια των συνταξιοδοτικών συστημάτων. Η επικείμενη έκθεση του 2021 περί επάρκειας των συντάξεων συμπληρώνει την έκθεση του 2021 περί γήρανσης ως προς το σημείο αυτό. ΣΗΜΕΙΩΝΕΙ ότι η κλίμακα των μεταρρυθμίσεων σε πολλές χώρες εξακολουθεί ωστόσο να μην επαρκεί για να συγκρατήσει την αύξηση της δημόσιας συνταξιοδοτικής δαπάνης από τα ήδη υψηλά επίπεδα και εκφράζει ανησυχία διότι σε ορισμένες περιπτώσεις προηγούμενες μεταρρυθμίσεις έχουν αντιστραφεί. ΣΗΜΕΙΩΝΕΙ ότι οι κίνδυνοι αντιστροφής μπορούν να μετριαστούν επωφελώς με τον σχεδιασμό μακρόπνοων μεταρρυθμίσεων που θα ευνοήσουν την ανάληψη ευθύνης σε εθνικό επίπεδο. ΤΟΝΙΖΕΙ ότι τα κράτη μέλη χρειάζεται ακόμα να κάνουν και άλλα βήματα, αν και σε διαφορετικό βαθμό, για να αυξήσουν την πραγματική ηλικία συνταξιοδότησης, μεταξύ άλλων αποφεύγοντας την πρόωγη έξοδο από την αγορά εργασίας, προωθώντας την παράταση του ενεργού επαγγελματικού βίου· ενισχύοντας τα κίνητρα για παραμονή στην αγορά εργασίας· και ενισχύοντας στοιχεία βιωσιμότητας στο συνταξιοδοτικό σύστημα, όπως, για παράδειγμα, συνδέοντας την ηλικία συνταξιοδότησης ή τις συνταξιοδοτικές παροχές με το προσδόκιμο ζωής. Μέτρα που συνεπάγονται την αντιστροφή μεταρρυθμίσεων οι οποίες έχουν ήδη δρομολογηθεί και βελτιώνουν τη βιωσιμότητα πρέπει να αποφεύγονται.
6. ΒΕΒΑΙΩΝΕΙ ΕΚ ΝΕΟΥ ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό να επιτευχθεί ο διττός στόχος της εξασφάλισης δημοσιονομικής βιωσιμότητας και της πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες υγειονομικής και μακροχρόνιας περίθαλψης για όλους, μέσω της βελτίωσης της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων υγείας και μακροχρόνιας περίθαλψης. Στο πλαίσιο αυτό, οι επενδύσεις στην πρόληψη και την πρωτοβάθμια περίθαλψη διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας. ΤΟΝΙΖΕΙ ότι η κρίση COVID-19 έχει επίσης αναδείξει τη σημασία των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στην υγειονομική περίθαλψη, μεταξύ άλλων με σκοπό την αύξηση της ικανότητας αντίδρασης σε κρίσεις και της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων.
7. ΚΑΛΕΙ την Επιτροπή να σταθμίσει τα εν λόγω πορίσματα που συνδέονται με τις προκλήσεις της γήρανσης κατά την ανάλυση και τη δημοσιονομική επιτήρηση και να λάβει υπόψη τις επιπτώσεις τους σε όλους τους σχετικούς τομείς συντονισμού της οικονομικής πολιτικής στην ΕΕ.
8. ΚΑΛΕΙ την Επιτροπή να διενεργήσει την τακτική εις βάθος αξιολόγηση της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών μέχρι τις αρχές του 2022, χρησιμοποιώντας το εν λόγω σύνολο ολοκληρωμένων και συγκρίσιμων επικαιροποιημένων προβλέψεων. Η Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής θα πρέπει να υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο βάσει αυτής της αξιολόγησης.

9. TONIZEI τη σημασία της διαφανούς και ενεργής ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ της Eurostat και των εθνικών στατιστικών υπηρεσιών σε όλα τα στάδια της προετοιμασίας των δημογραφικών προβλέψεων. ΚΑΛΕΙ την Eurostat να αντιμετωπίσει τις δημογραφικές προβλέψεις ως προτεραιότητα, να εξασφαλίσει επαρκείς πόρους για τον σκοπό αυτό και να ενισχύσει περαιτέρω την υποβολή εκθέσεων στην Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής, με σκοπό τη διασφάλιση της ποιότητας και της αξιοπιστίας των δημογραφικών προβλέψεων, με πλήρη σεβασμό της ανεξαρτησίας της Eurostat και των εθνικών στατιστικών ιδρυμάτων. ΚΑΛΕΙ την Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής και την Επιτροπή να επικαιροποιήσουν, βάσει νέων δημογραφικών προβλέψεων που θα παράσχει η Eurostat έως τον Μάρτιο του 2023, την ανάλυση των οικονομικών και δημοσιονομικών συνεπειών της γήρανσης του πληθυσμού μέχρι το καλοκαίρι του 2024.
-